

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ЕКОНОМСКОГ ФАКУЛТЕТА УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ

ПРЕДМЕТ: Извештај Комисије о оцени докторске дисертације

Одлукама Наставно-научног већа Економског факултета Универзитета у Крагујевцу, број 1330/IX-2 од 31.05.2022. године и Већа за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Крагујевцу, број IV-02-396/23 од 15.06.2022. године, именовани смо за чланове Комисије за писање Извештаја о оцени докторске дисертације под насловом „**Утицај међународног кретања производних фактора на доходовну неједнакост у процесу економске интеграције**“ кандидаткиње **Тијане Тубић Ђурчић**.

На основу увида и анализе урађене и предате докторске дисертације која је резултат самосталног и оригиналног научно-истраживачког рада, Комисија за писање Извештаја о оцени докторске дисертације и за њену јавну одбрану подноси Наставно-научном већу Економског факултета Универзитета у Крагујевцу следећи

ИЗВЕШТАЈ

1.1. Основни биографски подаци

Тијана (Миле) Тубић Ђурчић је рођена 06.11.1989. године у Крагујевцу. Основну школу је завршила као носилац дипломе „Вук Караџић“, а Другу крагујевачку гимназију са одличним успехом. Економски факултет Универзитета у Крагујевцу, на студијском програму Економија, завршила је 05.10.2012. године са просечном оценом 9,28 у редовном року. Мастер академске студије на Економском факултету Универзитета у Крагујевцу, на истом студијском програму завршила је 2014. године, са просечном оценом 10,00 одбраном мастер рада под називом „Економски ефекти увођења евра у државама Европске монетарне уније“. Докторске академске студије уписала је на Економском факултету Универзитета у Крагујевцу академске 2014/15. године, на студијском програму Економија, модул Макроекономија. Положила је све испите са просечном оценом 10,00.

У току трајања студија, била је добитник награда Економског факултета Универзитета у Крагујевцу за најбоље студенте, као и стипендиста Министарства просвете, науке и технолошког развоја. Завршила је летњу школу економетрије на Институту економских наука у Београду.

Од 07.10.2013. године је запослена на Економском факултету Универзитета у Крагујевцу, као сарадник у настави, у ужој научној области Општа економија и привредни развој. Унапређена је у звање асистента 07.10.2015. године. Изводи вежбе на наставном предмету *Међународна економија*. Поред тога, одлуком Наставно-научног већа анагажована је у

извођењу вежби на наставном предмету *Менаџмент у спољној трговини* и *Основи међународне трговине* на основним академским студијама.

Тијана Тубић Ђурчић је ангажована у раду органа и тела Економског факултета Универзитета у Крагујевцу. Била је више пута члан Организационог одбора националне научне конференције „Институционалне промене као детерминанта привредног развоја Републике Србије“ организоване од стране Економског факултета Универзитета у Крагујевцу у сарадњи са Савезом економиста Србије. Именована је за члана организационог одбора међународне конференције „Contemporary Issues in Economics, Business and Management“ (2018. и 2020. године) која се одржана на Економском факултету Универзитета у Крагујевцу. Била је члан Комисије за упис на мастер академске студије на Економском факултету, Универзитета у Крагујевцу (2017., 2019. и 2021. године). Члан је Савета Факултета, Комисије за обезбеђење квалитета Факултета и Центра за економска истраживања (од 2019. године). Део је тима за промоцију факултета.

Члан је Друштва економиста Крагујевца од 2016. године. Од 2018. године члан је истраживачког тима на пројекту основних истраживања „Примена савремених метода менаџмента и маркетинга у унапређењу конкурентности предузећа у Србији и процесу њене интеграције у Европску унију“, број 179062 који финансира Министарство за просвету, науку и технолошки развој Републике Србије, координатор пројекта Економски факултет Универзитета у Београду.

Основне области њеног научно-истраживачког рада и интересовања су: међународне економске интеграције и економска неједнакост. Поседује активно знање рада на рачунару (*MS Office, IBM SPSS, Stata, Eviews*) и служи се енглеским језиком. У свом досадашњем раду објавила је неколико ауторских и коауторских радова.

1.2. Преглед научно-истраживачких резултата

Поред обављања наставних активности, кандидаткиња **Тијана Тубић Ђурчић** се у досадашњем научно-истраживачком раду бавила актуелним темама из области међународне економије у оквиру научне области *Економија*, ужа научна област *Општа економија и привредни развој*, којој припада и тема докторске дисертације.

У досадашњем научно-истраживачком раду, кандидаткиња је објавила следеће радове који је квалификују за наведену научно-истраживачку област.

Рад у тематском зборнику међународног значаја (M14)

Jovanović-Kranjec, M., **Tubić Ćurčić, T.** (2018). Ulaganje u obrazovanje kao neophodan faktor podsticanja privrednog razvoja evropskih tranzicionih ekonomija. U: *Nauka i stvarnost*, Univerzitet u Istočnom Sarajevu, Filozofski fakultet Pale, 59-73. doi: 10.7251/TOMNIS1701059J

Рад у међународном часопису - SCOPUS

Stanišić, N., Makojević, N., **Tubić Ćurčić, T.** (2018). The EU Enlargement and Income Convergence: Central and Eastern European Countries vs. Western Balkan Countries, *Entrepreneurial Business and Economics Review, Vol.6, No.3*, Cracow University of Economics, Poland, 29-41. doi:10.15678/EBER.2018.060302 [COBISS.SR-ID [513940572](#)]

Саопштења са међународних скупова штампана у изводу М34

Janković, N., Lojanica, N., **Tubić Ćurčić, T.** (2018). Does exchange rate cause inflation: empirical evidence from Serbia. U Veselinović, P., *et al. Contemporary Issues in Economic, Business and Management (EBM 2018)*, Faculty of Economics, Kragujevac, str.33. [COBISS.SR-ID [513832796](#)]

Радови у тематским зборницима националног значаја М45

Фуртула, С., **Тубић Ђурчић, Т.** (2021). Изазови и ограничења приступања држава процесу евроинтеграција. У: Фуртула, С., Богићевић, Ј., Ерић Nielsen, Бошковић, Н., Милановић, М., *Могућности и перспективе привреде Републике Србије у процесу европских интеграција*. Економски факултет Универзитета у Крагујевцу, стр. 109-118. [COBISS.SR-ID [45142025](#)]

Тубић Ђурчић, Т. Фуртула, С. (2020). Утицај европске монетарне интеграције на трговину: искуство земаља чланица. У: Деспотовић, Д., Миловановић, Г., Савовић, С., Рејман Петровић, Д., Ђурић, З., *Актуелни макроекономски и микроекономски аспекти европских интеграција Републике Србије*, Економски факултет Универзитета у Крагујевцу, стр. 109-118. [COBISS.SR-ID [20195337](#)]

Фуртула, С., **Тубић Ђурчић, Т.** (2019). Мастрихтски критеријуми конвергенције као предуслов за чланство у Европској монетарној унији: Република Србија и земље региона. У: Шапић, С., Костић, М., Обрадовић, В., Тодоровић, В., Дреновак, М., *Економски ефекти транзиције и реструктурирања привреде Србије у функцији европских интеграција*, Економски факултет Универзитета у Крагујевцу, стр. 151-160. [COBISS.SR-ID [513959004](#)]

Тубић Ђурчић, Т., (2018). Улога знања као компоненте људског капитала за подстицање економског развоја у европским транзиционим економијама. У: Ивановић, В., Николић, Ј., Јовковић, Б., Златановић, Д., Калинић, З, Јанковић, Н., *Импликације економије знања за развојне процесе у Републици Србији*, Економски факултет Универзитета у Крагујевцу , стр. 303-314. [COBISS.SR-ID [513782876](#)]

Тубић, Т., (2017). Значај страних директних инвестиција за подстицање извоза Шумадије и Поморавља. У: Веселиновић, П., Макојевић, Н., Славковић, М., *Утицај глобализације на пословно управљање и економски развој Шумадије и Поморавља*, Економски факултет Универзитета у Крагујевцу [COBISS.SR-ID [513678940](#)]

Тубић, Т., (2016). Утицај страних директних инвестиција на обим и конкурентност српског извоза. У: Маринковић, В., Јањић, В., Мићић, В., *Унапређење конкурентности привреде Републике Србије*, Економски факултет Универзитета у Крагујевцу , стр. 157-168 [COBISS.SR-ID [513548892](#)]

Миловановић, Г., **Тубић, Т.** (2015). Спољнотрговинска политика у процесу придруживања Европској унији: искуство Србије и других транзиционих економија. У: Јакшић, М., Стојановић Алексић, В., Мимовић, П., *Економско-социјални аспекти прикључивања*

Србије Европској унији, Економски факултет Универзитета у Крагујевцу, стр. 105-115. [COBISS.SR-ID 513473372]

Станишић Н., Миловановић Г., **Тубић Т.** (2014), „Спољна трговина у Шумадијском региону“, У: Максимовић, Љ., Станишић, Н., *Стање и перспективе економског развоја града Крагујевца*, Универзитет у Крагујевцу, Економски факултет, стр.73-84. [COBISS.SR-ID 513328476]

Рад у врхунским часописима националног значаја - М51

Lojanica, N., **Tubić Čurčić, T.** (2019). Economic growth and economic inequality in Visegrad countries: empirical analysis. *School of Business*. No.2. 35-51. doi: 10.5937/skolbiz2-21327 [COBISS.SR-ID 514010460]

Рад у националном часопису - М53

Tubić Čurčić, T. (2022). Implikacije pandemije Covid-19 na strane direktne investicije u evropskim tranzicionim zemljama. *Економски погледи*. Vol.24, broj 1. 59-76. doi: 10.5937/ep24-38918

Саопштења са скупова националног значаја штампана у целини М63

Тубић Ђурчић, Т., Јанковић, Н, Станишић, Н. (2018). Спољноекономска неравнотежа у Републици Србији и окружењу:стање и трендови. У: Лековић, В., *Институционалне промене као детерминанта привредног развоја Републике Србије*, Економски факултет Универзитета у Крагујевцу, стр. 265-281. [COBISS.SR-ID 513770844]

Ристић, Ј., **Тубић, Т.**, Кнежевић, М., (2017). Одрживи развој Републике Србије у контексту комплексних циљева Агенде 2030. У: Лековић, В., *Институционалне промене као детерминанта привредног развоја Републике Србије*, Економски факултет Универзитета у Крагујевцу, стр. 277-294. [COBISS.SR-ID 513660764]

Тубић, Т., Лојаница, Н., (2016). Платни биланс и макроекономска динамика у привреди Републике Србије, У: Лековић, В., *Институционалне промене као детерминанта привредног развоја Републике Србије*, Економски факултет Универзитета у Крагујевцу, стр. 249-273. [COBISS.SR-ID 513530460]

Станишић Н., Јанковић Н., **Тубић Т.**, (2014). Степен и динамика међународне трговинске и финансијске интеграције изабраних транзиционих земаља, У: Ковачевић, М., Гречић, В., *Стање и перспективе економско-финансијских односа Србије са иностранством*, Научно друштво економиста Србије са Академијом економских наука и Економски факултет у Београду, 95-104. [COBISS.SR-ID 513356380]

Приказ књиге

Тубић, Т., (2016). *Global Inequality: A New Approach for the Age of Globalization*, by Milanović, B. (prikaz knjige) , *Економски хоризонти* 18(2), Економски факултет Универзитета у Крагујевцу, 181-182, [COBISS.SR-ID 225403148]

Учешће на пројектима

Тијана Тубић Ђурчић је учествовала на пројекту Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије број 179062 под називом „Примена савремених метода менаџмента и маркетинга у унапређењу конкурентности предузећа у Србији и процесу њене интеграције у Европску унију“.

2. ПРИКАЗ СТРУКТУРЕ И САДРЖАЈ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

2.1. Основни подаци о докторској дисертацији

Докторска дисертација кандидаткиње **Тијане Тубић Ђурчић**, под насловом „Утицај међународног кретања производних фактора на доходовну неједнакост у процесу економске интеграције“ написана је на IX+248 страна штампаног текста, формата А4, прореда 1 и величине слова 12. Поред уобичајених елемената, као што су Насловна страна (на српском и енглеском језику, 2 стране), Идентификациона страница (1 страна). Апстракт (на српском и енглеском језику, 2 стране), Садржај (2 стране), Списак слика и графикана (2 стране), Списак табела (2 стране), Увод (5 страна), Закључак (7 страна), Литература (34 стране), Биографија аутора (1 страна), Образац 1 - Изјава аутора о оригиналности докторске дисертације (1 страна). Образац 2 – Изјава аутора о истоветности штампане и електронске верзије докторске дисертације (1 страна), Образац 3 – Изјава аутора о искоришћавању докторске дисертације (1 страна), докторска дисертација обухвата и четири логички повезане целине: Део I – Концептуални оквир и мерење доходовне неједнакости (44 стране), Део II – Теоријске одреднице конвергенције (56 страна), Део III – Трендови у доходовним неједнакостима, страним директним инвестицијама и међународним миграцијама (53 стране) и Део IV – Емпиријско истраживање утицаја страних директних инвестиција и миграција на доходовну неједнакост (47 страна). дисертација садржи списак релевантних референци са 611 извора, претежно на енглеском језику. Поред наведеног докторска дисертација садржи 3 слике, 48 графикана и 42 табеле.

2.2. Предмет, циљеви, хипотезе и методологија истраживања

У докторској дисертацији се најпре теоријски, а затим и емпиријски анализира ефекат међународног кретања производних фактора на доходовне неједнакости у процесу економске интеграције. Кандидаткиња наводи да нису све земље имале корист од европских интеграција, будући да иако је придруживање Европској унији условило више стопе раста у земљама новим чланицама, често је то било на рачун повећања неједнакости, и да, у том контексту смањивање неједнакости посебно добија на значају. Наиме, у дисертацији се полази од истраживачког оквира који обухвата велики број варијабли и ослања се на неке од најчешће коришћених модела за испитивање ове проблематике. Полазну основу истраживања чини претпоставка утемељена на релевантним претходним истраживањима да стране директне инвестиције и међународне миграције утичу на смањење доходовних неједнакости. Такође, у дисертацији се у оквиру емпиријског модела испитује да ли стране директне инвестиције и међународне миграције утичу на конвергенцију дохотка.

Предмет докторске дисертације је усмерен на испитивање утицаја који међународно кретање производних фактора, а пре свега у облику међународних миграција и кретања

страних директних инвестиција, може имати на доходовну неједнакост међу и унутар транзиционих земаља у контексту европских економских интеграција.

У складу са опредељеним предметом дисертације, **основни циљ истраживања** је да се на бази релевантне теоријско-методолошке и емпиријске анализе, испита утицај међународних миграција и страних директних инвестиција на ниво доходовне неједнакости у и међу транзиционим земљама које су приступиле Европској унији, ЦИЕ-11 и земљама Западног Балкана. Поред овог, основног циља истраживања, кандидаткиња је дефинисала и два специфична циља истраживања.

Први специфични циљ односи се на испитивање утицаја међународног кретања фактора производње на доходовну конвергенцију европских транзиционих земаља (земаља ЦЕЕ-11 и Западног Балкана) ка дохотку оствареном у групи ЕУ-15.

Други специфичан циљ односи се на испитивање утицаја међународног кретања производних фактора на доходовну неједнакост унутар европских транзиционих земаља.

Коресподентно опредељеном предмету и дефинисаним циљевима истраживања, кандидаткиња је у докторској дисертацији тестирала следеће хипотезе:

Хипотеза 1: Међу земљама ЦЕЕ-11 и Западног Балкана с једне стране, и ЕУ-15 с друге стране постоји конвергенција дохотка.

Хипотеза 1а: Стране директне инвестиције имају позитиван утицај на конвергенцију дохотка *per capita*.

Хипотеза 1б: Међународне миграције позитивно утичу на конвергенцију дохотка *per capita*.

Хипотеза 2: Доходовна неједнакост у европским транзиционим земљама се смањује.

Хипотеза 2а: Међународне миграције смањују доходовну неједнакост у европским транзиционим земљама.

Хипотеза 2б: Прилив СДИ смањује доходовну неједнакост у европским транзиционим земљама.

Придржавајући се основних научних ставова, приликом теоријске и емпиријске анализе, у докторској дисертацији успостављена је одговарајућа научно-методолошка веза која је у складу са концептима из научне области дисертације. Како би се дошло до валидних закључака, у складу са дефинисаним предметом, циљевима и хипотезама, у дисертацији је коришћена квалитативна и квантитативна методологија карактеристична за подручје друштвених наука. Метод квалитативне анализе је коришћен за одређивање и описивање основних појмова у оквиру посматраног проблема. Примена дескриптивне анализе имала је за циљ постављање теоријске основе за емпиријску проверу постављених хипотеза. Применом метода анализе и синтезе реализован је поступак теоријског одређивања

проблема, уз коришћење иностране и доступне домаће литературе која тангира дефинисану област истраживања. Такође, коришћен је метод *индукције*, који омогућава да се на основу преовлађујућих својстава појединачних елемената дође до ширих закључака значајних за разумевање анализираног проблема. Осим индуктивног метода, коришћен је и *метод дедуције*, са циљем да се применом на појединачне елементе, испита исправност формулисаних ширих закључака. Примена метода *компарације* имала је за циљ једноставно симултано утврђивање сличности и разлика између посматраних параметара.

У циљу реализовања емпиријског истраживања, примењена је квантитативна методологија. Осим статистичких метода, за извођење релација између посматраних варијабли коришћени су математички методи. За испитивање утицаја европске интеграције на конвергенцију дохотка и испитивање утицаја страних директних инвестиција и међународних миграција на конвергенцију дохотка и доходовну неједнакост коришћена је економетрија панела. Сврха примене наведених метода била је да се у циљу формулисања валидних закључака, добију резултати познатог нивоа статистичке значајности.

2.3. Садржај докторске дисертације

У складу са претходно опредељеним предметом, циљевима и хипотезама истраживања, докторска дисертација има следећу структуру:

УВОД

ПРВИ ДЕО: КОНЦЕПТУАЛНИ ОКВИР И МЕРЕЊЕ ДОХОДОВНЕ НЕЈЕДНАКОСТИ

1. Концептуално-теоријска објашњења неједнакости

- 1.1. Појам и облици економске неједнакости
- 1.2. Економска неједнакост у различитим теоријским приступима

2. Мерење доходовне неједнакости

- 2.1. Критеријуми за мерење доходовне неједнакости
- 2.2. Показатељи неједнакости
 - 2.2.1. Графички показатељ доходовне неједнакости
 - 2.2.2. Нумерички показатељи доходовне неједнакости
 - 2.3.3. Рацији као мера доходовне неједнакости

2.3. Декомпозиција економске неједнакости

- 2.3.1. Декомпозиција према изворима дохотка
- 2.3.2. Декомпозиција по подгрупама

3. Однос између доходовне и других облика неједнакости

- 3.1. Доходовна неједнакост и здравље
- 3.2. Доходовна неједнакост и образовање
- 3.3. Доходовна неједнакост и срећа

- 3.4. Доходовна неједнакост и социјална мобилност
- 3.5. Доходовна неједнакост и политичко деловање
- 3.6. Доходовна неједнакост и сиромаштво

ДРУГИ ДЕО: ТЕОРИЈСКЕ ОДРЕДНИЦЕ КОНВЕРГЕНЦИЈЕ

1. Конвергенција земаља различитих нивоа економске развијености у моделима раста

- 1.1. Неокласична теорија економског раста
 - 1.1.1. Акумулација капитала и економски раст – Основни Solow-љев модел
 - 1.1.2. Технолошки прогрес у Solow-љев моделу раста
 - 1.1.3. Конвергенција у моделу раста Solow-a
- 1.2. Нова теорија ендеогеног раста
 - 1.2.1. Модел заснован на екстерналијама
 - 1.2.2. Модел заснован на истраживању и развоју
 - 1.2.3. АК модели економског раста

2. Концептуални оквир и покретачи конвергенције

- 2.1. Различити концепти конвергенције
- 2.3. Покретачи конвергенције

3. Доходовна конвергенција у емпиријским истраживањима

- 3.1. Преглед резултата досадашњих истраживања у свету
- 3.2. Преглед резултата досадашњих истраживања у Европи

4. Утицај страних директних инвестиција на конвергенцију дохотка

5. Утицај међународних миграција на конвергенцију дохотка

ТРЕЋИ ДЕО: ТРЕНДОВИ У ДОХОДОВНОЈ НЕЈЕДНАКОСТИ, СТРАНИМ ДИРЕКТНИМ ИНВЕСТИЦИЈАМА И МЕЂУНАРОДНИМ МИГРАЦИЈАМА

1. Анализа доходовних неједнакости

- 1.1. Историјски развој неједнакости
- 1.2. Доходовне неједнакости на глобалном нивоу
- 1.3. Доходовне неједнакости у европским транзиционим земаљама

2. Анализа СДИ

- 2.1. Кретање СДИ на глобалном нивоу
- 2.2. Кретање СДИ у европским транзиционим земљама

3. Анализа међународних миграционих токова

- 3.1. Кретање миграција на глобалном нивоу
- 3.2. Кретање миграција у европским транзиционим земљама

ЧЕТВРТИ ДЕО: ЕМПИРИЈСКО ИСТРАЖИВАЊЕ УТИЦАЈА СТРАНИХ ДИРЕКТНИХ ИНВЕСТИЦИЈА И МИГРАЦИЈА НА ДОХОДОВНУ НЕЈЕДНАКОСТ

1. Конципирање истраживачког модела

1.1. Дефинисање истраживачких хипотеза

1.2. Извори података и методологија истраживања

2. Резултати емпиријског истраживања

2.1. Анализа конвергенције

2.2. Повезаност СДИ и конвергенције

2.3. Повезаност међународних миграција и конвергенције

2.4. Повезаност СДИ и доходовне неједнакости

2.5. Повезаност међународних миграција и доходовне неједнакости

2.6. Дискусија резултата

3. Ограничења истраживања и препоруке за будућа истраживања

ЗАКЉУЧАК

ЛИТЕРАТУРА

У првом делу докторске дисертације који носи наслов „**Концептуални оквир и мерење доходовне неједнакости**“ предмет анализе био је феномен неједнакости. На самом почетку дефинисан је појам неједнакости и указано је на основне облике економске неједнакости. Како економска неједнакост представља једно од најконтроверзнијих питања у оквиру развоја економских мисли и економске литературе и различито је третирана кроз историју и различите друштвено-политичке системе, дат је осврт на схватања неједнакости у различитим теоријским приступима током историје. Овај део биће посвећен и питању мерења неједнакости. Мерење неједнакости представља сложен задатак. Будући да постоје бројне статистичке технике дизајниране за изражавање и мерење неједнакости неопходно је да се идентификују одређени критеријуми (принципи) који морају бити задовољени како би се показатељ неједнакости сматрао добром мером економске неједнакости. Само индикатори који испуњавају такве критеријуме се могу сматрати поузданим за одређивање степена неједнакости расподеле, као и за међусобна поређења различитих дистрибуција. Индикатор је бољи и репрезентативнији, што је већи број критеријума задовољен. Стога анализа ових критеријума ће такође бити предмет анализе у овом делу дисертације. Након тога, објашњени су показатељи неједнакости који имају најчешћу примену у економским истраживањима и начини на које поједини показатељи могу бити декомпоновани. На крају првог дела дисертације теоријски ће се испитати однос између доходовне неједнакости и других облика неједнакости.

Други део докторске дисертације под насловом „**Теоријске одреднице конвергенције**“ анализирао је концепт конвергенције, односно питање да ли мање развијене земље могу да сустигну развијене економије. Теоријска важност и интересовање за питање конвергенције подстакнута је чињеницом да се тестирањем постојања конвергенције потврђује ваљаност једног од два алтернативна теоријска приступа. Наиме, постојање конвергенције дохотка различитих земаља је у складу са неокласичном теоријом раста, док нове теорије ендеогеног раста одбацују претпоставку о постојању конвергенције.

Сходно наведеном, у дисертацији ће бити дат осврт на концепт конвергенције у различитим теоријама економског раста, односно на основне појмове, претпоставке и закључке неокласичне теорије економског раста и нове теорије ендеогеног раста. Након разматрања теорија економског раста, следи објашњење различитих концепата конвергенције, методологије на основу које се испитује постојање конвергенције/дивергенције међу земљама и указивање на кључне покретаче конвергенције. У наставку овог дела дисертације дат је детаљан приказ релевантних емпиријских истраживања конвергенције у свету и европским транзиционим привредама. Такође, у овом делу дисертације акценат је и на повезаности између страних директних инвестиција и међународних миграција с једне стране и конвергенције, с друге стране и истицању основних претпоставки теорија које су проучавале ову повезаност.

У трећем делу рада под насловом „Трендови у доходовној неједнакости, страним директним инвестицијама и међународним миграцијама“ циљ је био да се идентификују размере доходовне неједнакости и да се провери да ли се током времена оне смањују или повећавају. Либерализација економских токова осим користи донела је и многобројне проблеме у подручју неједнакости. Са процесом економских интеграција, пре свега европских економских интеграција, отварају се нова питања која се односе на неједнакости. Иако је приступање Европској унији условило више стопе економског раста у новим чланицама, често је то било на рачун повећања неједнакости. Стога, смањење неједнакости између земаља чланица представља један од најзначајнијих циљева регионалне политике Европске уније. Сходно наведеном, овај део дисертације је анализирао трендове у доходовној неједнакости мереној Гини коефицијентом на глобалном нивоу и на нивоу Европске уније. Након анализе доходовних неједнакости, анализирани су трендови у страним директним инвестицијама. И на крају овог дела дисертације, имајући у виду да се свет суочава са све интензивнијим миграцијама становништва из мање развијених у развијене земље, предмет анализе били су миграциони токови током последње три деценије.

Четврти део докторске дисертације који носи наслов „Емпиријско истраживање утицаја страних директних инвестиција и миграција на доходовну неједнакост“ представља емпиријско истраживање проблемског подручја које је изложено у дисертацији. Најпре је извршено конципирање истраживачког модела у смислу дефинисања предмета и циљева истраживања, истраживачких хипотеза, као и приказ методологије која ће бити коришћена у истраживању. Испитивање постављених истраживачких хипотеза представља циљ емпиријског истраживања. Конкретније, циљ емпиријског истраживања био је да се одговори на питање да ли постоји утицај међународних миграција и страних директних инвестиција на ниво доходовне неједнакости. У анализи су коришћене три групе земаља, такозване нове земље чланице Европске уније, ЦИЕ-11, земље Западног Балкана и развијене земље Европске уније, ЕУ-15. Такође емпиријским истраживањем је обухваћено и испитивање да ли европска економска интеграција доводи до конвергенције дохотка *per*

capita земаља које се интегришу. У овом делу докторске дисертације је испитан и утицај страних директних инвестиција и међународних миграција на конвергенцију дохотка. Добијени резултати презентовани су уз помоћ табела и графикана, при чему је извршена њихова детаљна анализа. Осим приказа добијених емпиријских резултата и њиховог тумачења, на крају четвртог дела докторске дисертације су размотрена и ограничења истраживања и предложени правци будућих истраживања.

3. ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

3.1. Значај и допринос докторске дисертације са становишта актуелног стања у научној области

Током последњих деценија је забележено растуће интересовање академске јавности за проблем неједнакости. Овакав тренд је разумљив имајући у виду динамичне промене у развијеним друштвима. Наиме, либерализација економских токова, која је током последње две деценије посебно интензивирани, донела је осим користи и бројне проблеме у подручју неједнакости. Са процесом економских интеграција, пре свега оних који се одвијају унутар Европе, отворена су нова питања која се тичу неједнакости.

До сада је забележен веома мали број студија које су на сличан и свеобухватан начин анализирале импликације међународног кретања фактора производње на доходну неједнакост у европским транзиционим економијама. Студије показују да су резултати претходних истраживања недовољни за доношење универзалних закључака и да су додатна истраживања неопходна. Према сазнањима кандидаткиње, у домаћој литератури студије о утицају међународног кретања фактора производње на доходну неједнакост готово да нису присутне, па попуњавање овог истраживачког гепса представља посебан допринос докторске дисертације.

У складу са представљеном методологијом, кандидаткиња у дисертацији анализира однос између страних директних инвестиција и међународних миграција, с једне стране и доходне неједнакости и конвергенције с друге стране. Истраживачки модел коришћен у докторској дисертацији заснован је на реномираним иностраним истраживањима. Будућа истраживања која у фокусу имају доходне неједнакости и конвергенцију дохотка могу се надовезати на емпиријско истраживање спроведено у докторској дисертацији, уз могућност проширивања истраживачког оквира новим варијаблама и укључивањем трансмисионих канала путем којих се преноси ефекат међународног кретања производних фактора на неједнакост дохотка у европским транзиционим економијама.

Систематизација и анализа постојећих сазнања из области предмета докторске дисертације, спроведена коришћењем релевантне и обимне литературе, допринела је унапређењу теоријског разумевања доходних неједнакости и конвергенције дохотка и њихове повезаности са међународним кретањем производних фактора. Дисертација је поставила чврст теоријско—методолошки основ за даља истраживања у области неједнакости и конвергенције дохотка.

Докторска дисертација проширује сазнања у постојећој литератури у погледу односа страних директних инвестиција и међународних миграција и неједнакости и конвергенцији дохотка у европским транзиционим економијама. Посебан допринос дисертације се односи на анализу овог односа у земљама Западног Балкана. Спроведена емпиријска анализа и генерисани резултати могу се практично применити као основ приликом креирања економске политике у будућности и конципирање мера за смањење неједнакости.

3.2. Оцена да је урађена докторска дисертација резултат оригиналног научног рада кандидаткиње у одговарајућој научној области

Докторска дисертација под насловом „**Утицај међународног кретања производних фактора на доходовну неједнакост у процесу економске интеграције**“ резултат је самосталног и оригиналног научно-истраживачког рада кандидаткиње **Тијане Тубић Ђурчић**. Комисија оцењује да су предмет и циљеви истраживања адекватно формулисани, истраживачке хипотезе су научно засноване и тестиране применом одговарајуће методологије, на основу чега су тумачени добијени резултати и изведени одговарајући закључци и препоруке. У циљу анализе посматраног проблема истраживања, кандидаткиња је користила релевантну обимну домаћу и страну научну литературу, као основ генерисања валидних и систематичних закључака. Кандидаткиња користи јасан стил изражавања и прецизну стручну терминологију, што указује на разумевање проучаване проблематике. У циљу спровођења емпиријског истраживања кандидаткиња је самосталним напорима адекватно дефинисала узорак, користила релевантне изворе података и применом одговарајуће методологије извела логички утемељене закључке истраживања. Оригиналног докторске дисертације потврђује и Извештај о провери докторске дисертације на плагијеризам, настао као резултат примене софтвера за детекцију плагијаризма чију лиценцу поседује Универзитет у Крагујевцу.

На основу наведеног, Комисија констатује да докторска дисертација под називом „**Утицај међународног кретања производних фактора на доходовну неједнакост у процесу економске интеграције**“ представља резултат оригиналног и самосталног научно-истраживачког рада кандидаткиње **Тијане Тубић Ђурчић** у оквиру научне области *Економија*, ужа научна област *Међународна економија*.

3.3. Преглед остварених резултата рада кандидаткиње у научној области

Кандидаткиња **Тијана Тубић Ђурчић** се у досадашњем научно-истраживачком раду бавила проблематиком која је повезана са темом докторске дисертације. На основу публикованих радова кандидаткиње, може се закључити да је њено истраживачко-стручно интересовање фокусирано на неједнакости дохотка, конвергенцију дохотка, економске интеграције и СДИ. То доказују радови публиковани у часописима и презентовани на

научним скуповима. На основу списка радова кандидаткиње, Комисија посебно издваја следеће:

- **Tubić Ćurčić, T.** (2022). Implikacije pandemije Covid-19 na strane direktne investicije u evropskim tranzicionim zemljama. *Ekonomski pogledi. Vol.24, broj 1.* 59-76. doi: 10.5937/ep24-38918
- Фуртула, С., **Тубић Ђурчић, Т.** (2021). Изазови и ограничења приступања држава процесу евроинтеграција. У: Фуртула, С., Богићевић, Ј., Ерић Nielsen, Бошковић, Н., Милановић, М., *Могућности и перспективе привреде Републике Србије у процесу европских интеграција*. Економски факултет Универзитета у Крагујевцу, стр. 109-118. [COBISS.SR-ID 45142025]
- Lojanica, N., **Tubić Ćurčić, T.** (2019). Economic growth and economic inequality in Visegrad countries: empirical analysis. *School of Business. No.2.* 35-51. DOI: 10.5937/skolbiz2-21327. [COBISS.SR-ID 514010460]
- Stanišić, N., Makojević, N., **Tubić Ćurčić, T.** (2018). The EU Enlargement and Income Convergence: Central and Eastern European Countries vs. Western Balkan Countries, *Entrepreneurial Business and Economics Review, Vol.6, No.3*, Cracow University of Economics, Poland, 29-41. DOI: 10.15678/EBER.2018.060302. [COBISS.SR-ID 513940572]
- Jovanović-Kranjec, M., **Tubić Ćurčić, T.** (2018). Ulaganje u obrazovanje kao neophodan faktor podsticanja privrednog razvoja evropskih tranzicionih ekonomija. У: *Nauka i stvarnost*, Univerzitet u Istočnom Sarajevu, Filozofski fakultet Pale, 59-73. DOI 10.7251/TOMNIS1701059J
- **Тубић, Т.**, (2016). Утицај страних директних инвестиција на обим и конкурентност српског извоза. У: Маринковић, В., Јањић, В., Мићић, В., *Унапређење конкурентности привреде Републике Србије*, Економски факултет Универзитета у Крагујевцу, стр. 157-168 [COBISS.SR-ID 513548892]

3.4. Оцена о испуњености обима и квалитета у односу на пријављену тему

Комисија оцењује да је докторска дисертација под насловом „**Утицај међународног кретања производних фактора на доходну неједнакост у процесу економске интеграције**“ испуњава све дефинисане захтеве у погледу структуре, садржаја, обима, квалитета и добијених резултата у односу на пријављену и одобрену тему.

Кандидаткиња **Тијана Тубић Ђурчић** је одговорила дефинисаном предмету и циљевима истраживања избором релевантне научне литературе и методологије карактеристичне за област друштвених наука и то кроз четири логички повезане целине. Дисертација је структурно и суштински усклађена са одобреном темом. Тестирањем, анализом и критичким вредновањем постављених истраживачких хипотеза, изведени су релевантни закључци истраживања.

Сходно наведеном, Комисија констатује да обим и квалитет докторске дисертације одговарају пријављеној и одобреној теми, предмету и циљевима истраживања.

3.5. Научни резултати докторске дисертације

Комисија сматра да научни резултати докторске дисертације под насловом „Утицај међународног кретања производних фактора на доходовну неједнакост у процесу економске интеграције“ кандидаткиње **Тијане Тубић Ђурчић** имају значајан позитиван допринос свеобухватном разумевању импликација страних директних инвестиција и међународних миграција на доходовну неједнакост.

Теоријском анализом у докторској дисертацији остварени су значајни резултати, који се пре свега огледају у следећем:

- дисертацијом се проширују теоријска знања у погледу импликација међународног кретања производних фактора на доходовну неједнакост.
- бољем разумевању релација између међународног кретања производних фактора и конвергенције дохотка.
- проширивању научних сазнања о индикаторима за мерење доходовне неједнакости и начинима за њихово декомпоновање, повезаности доходовне неједнакости са другим облицима неједнакости и факторима који доприносе смањењу неједнакости.
- указује се на значај који економска интеграција има на конвергенцију дохотка земаља које се интегришу.

Емпиријско истраживање у докторској дисертацији, спроведено коришћењем одговарајућих статистичких метода, показало је да:

- конвергенција дохотка европских транзиционих економија ка ЕУ-15 постоји у предкризном периоду (1996-2008), али не постоји дугорочна конвергенција (1996-2020), као ни конвергенција у посткризном периоду (2009-2020);
- оцењени ефекти страних директних инвестиција на конвергенцију дохотка показују да прилив СДИ доприноси конвергенцији дохотка у периоду 1997-2019. године и у предкризном периоду (1997-2008), али не и у посткризном периоду (2009-2019);
- међународне миграције позитивно утичу на конвергенцију дохотка у групи „нових“ земаља чланица (ЦИЕ-11), док немају утицај у земљама Западног Балкана;
- прилив страних директних инвестиција доприноси смањењу доходовних неједнакости у европским транзиционим земљама;
- међународна миграција доприноси смањењу доходовних неједнакости у европским транзиционим земљама.

Издвојени научни резултати у оквиру истраживања у докторској дисертацији представљају вредну основу за даља теоријска и емпиријска истраживања доходовне

неједнакости, конвергенције дохотка и њиховог односа са страним директним инвестицијама и међународним миграцијама.

3.6. Применљивост резултата у теорији и пракси

Комисија сматра да су научни резултати истраживања докторске дисертације под насловом **„Утицај међународног кретања производних фактора на доходну неједнакост у процесу економске интеграције“** кандидаткиње **Тијане Тубић Ђурчић** теоријски релевантни и научно применљиви, имајући у виду чињеницу да је анализирана проблематика још увек недовољно истражена.

Теоријски допринос докторске дисертације се огледа у проширивању постојећих, као и генерисању нових валидних научних сазнања о импликацијама међународног кретања производних фактора на доходну неједнакост и конвергенцију дохотка, што ће користити истраживањима која тангирају ову проблематику у будућности. Иако се у великом броју радова претходних научних студија анализирају проблем неједнакости и конвергенција дохотка, фокусирање на њихову повезаност са СДИ и међународним миграцијама је недовољно истражено. Осим тога, дисертација омогућава проширивање научних сазнања и у том смислу што приказује да ли постоје разлике у импликацијама међународног кретања производних фактора у зависности од тога да ли су земље део европске интеграције или не.

Резултати спроведеног емпиријског истраживања имају применљивост и корисност у пракси. Како је питање расподеле дохотка постало једна од најрелевантнијих и најконтроверзнијих тема у економској и политичкој дебати и често се о њој расправља у контексту дугорочног развоја добијени резултати могу послужити као добра основа за формулисање адекватних научних ставова, као и праваца за практично деловање креатора развојне и економске политике. Разумевање релација између СДИ и међународних миграција и конвергенције дохотка и доходне неједнакости је од значаја за креирање адекватне економске политике, са циљем смањења неједнакости, повећања дохотка и животног стандарда становништва.

3.7. Начин презентовања резултата научној јавности

Спроведно истраживање у докторској дисертацији кандидаткиње **Тијане Тубић Ђурчић** под насловом **„Утицај међународног кретања производних фактора на доходну неједнакост у процесу економске интеграције“** пружа добру основу за припрему научних и стручних радова и њихово публикување у референтним научним часописима националног и међународног значаја и презентовање на научним скуповима у земљи и иностранству. Публиковањем актуелних и оригиналних научних радова, научна и стручна јавност ће бити упозната са најважнијим закључцима и достигнућима спроведених истраживања. Публиковање монографије из области разматране проблематике у дисертацији, уз надоградњу и проширење теоријских и емпиријских истраживања, може

представљати користан извор информација и знања у домену импликација међународног кретања производних фактора на доходовну неједнакост.

ЗАКЉУЧАК КОМИСИЈЕ

Комисија закључује да је докторска дисертација кандидаткиње **Тијане Тубић Ђурчић** под насловом **„Утицај међународног кретања производних фактора на доходовну неједнакост у процесу економске интеграције“** оригиналан и самостални научни рад који даје значајан допринос теорији и пракси. Комисија констатује и да је докторска дисертација, у погледу релевантних, и у Извештају разматраних аспеката, у складу са пријављеном и одобреном темом од стране Наставно-научног већа Економског факултета у Крагујевцу и Стручног већа за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Крагујевцу. Такође, Комисија оцењује да су теоријска и емпиријска истраживања у докторској дисертацији оправдана и научно утемељена.

На основу претходно наведеног, Комисија је једногласна у оцени да докторска дисертација кандидаткиње **Тијане Тубић Ђурчић** под насловом **„Утицај међународног кретања производних фактора на доходовну неједнакост у процесу економске интеграције“** испуњава све суштинске и формалне услове за јавну одбрану.

ПРЕДЛОГ КОМИСИЈЕ

На основу претходно изнетих чињеница, запажања, анализе и оцене резултата докторске дисертације, Комисија предлаже Наставно-научном већу Економског факултета Универзитета у Крагујевцу, да прихвати Извештај о оцени докторске дисертације кандидаткиње **Тијане Тубић Ђурчић** под насловом „Утицај међународног кретања производних фактора на доходовну неједнакост у процесу економске интеграције“, и одобри њену јавну одбрану.

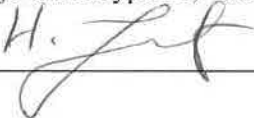
У Крагујевцу и Нишу, јуна 2022. године,

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

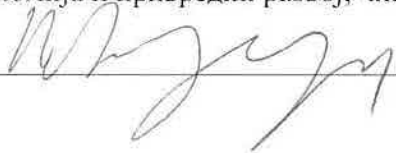
1. **Др Иван Марковић**, редовни професор Економског факултета Универзитета у Нишу, ужа научна област Међународна економија, председник комисије:

2. **Др Ненад Јанковић**, ванредни професор Економског факултета Универзитета у Крагујевцу, ужа научна област Финансије, финансијске институције и осигурање, члан;

3. **Др Немања Лојаница**, доцент Економског факултета Универзитета у Крагујевцу, ужа научна област Општа економија и привредни развој, члан;

**ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ
У КРАГУЈЕВЦУ**

ПРИМЉЕНО: 01 07 2022

Орг. јед.	Број	Прези.	Бр. св.
	1330/IX-2-2		

УНИВЕРЗИТЕТ У КРАГУЈЕВЦУ

ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ

ОЦЕНА МЕНТОРА О ИЗВЕШТАЈУ О ПРОВЕРИ ОРИГИНАЛНОСТИ ДОКТОРСКЕ
ДИСЕРТАЦИЈЕ ОДНОСНО ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА

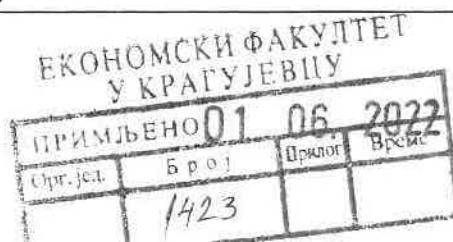
НАЗИВ ДИСЕРТАЦИЈЕ	„Утицај међународног кретања производних фактора на доходовну неједнакост у процесу економске интеграције“		
Кандидат	Тијана Тубић Ђурчић		
Ментор	Проф. др Ненад Станишић		
Датум пријема потпуног извештаја о провери оригиналности докторске дисертације, односно докторског уметничког пројекта	19.05.2022.		

1. Докторска дисертација „Утицај међународног кретања производних фактора на доходовну неједнакост у процесу економске интеграције“ кандидата Тијане Тубић Ђурчић је оригинални научно-истраживачки рад и представља резултат самосталног рада докторанда.
2. Приликом израде докторске дисертације поштована су академска правила цитирања и навођења извора. Јасно су означени оригинални извори података, навођења и коришћења графика и табела. Све библиографске јединице коришћене приликом израде докторске дисертације су тачне и комплетне.
3. Извештај о провери докторске дисертације на плагијаризам, настао као резултат примене софтвера за детекцију плагијаризма, чију лиценцу поседује Универзитет у Крагујевцу, указује да је укупно подударање текста дисертације 3%, а да је подударање текста по појединачном извору мање од 1%. Ниво подударања теска дисертације у складу је са важећим Правилником о поступку провере на плагијаризам на Универзитету у Крагујевцу. Подударање текста се односи на *коришћене изворе, називе и вредности коришћених параметара* приликом тумачења резултата истраживања, њихова појашњења која су општеприхваћени склопови речи у датој научно-истраживачкој области и на *списак референци* наведен на крају дисертације. Одређена подударања текста присутна су и у објашњењу одређених *теоријских концепата*, која су стандардна у научној литератури.

Узимајући у обзир све претходно наведено у овој оцени ментора, извештај о провери докторске дисертације указује на оригиналност докторске дисертације кандидата, па се прописани поступак припреме за одбрану може наставити (позитивна оцена).

Датум

01.06.2022.

ПОТПИС МЕНТОРА

ЗАХТЕВ
ЗА ДАВАЊЕ САГЛАСНОСТИ НА
ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ
УРАЂЕНЕ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ/ ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА
ВЕЋУ ЗА ДРУШТВЕНО-ХУМАНИСТИЧКЕ НАУКЕ УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ

да у складу са чл. _____ Закона о високом образовању и чл. _____ Статута Универзитета да сагласност на Извештај Комисије о оцени урађене докторске дисертације/докторског уметничког пројекта:

Назив: Утицај међународног кретања производних фактора на доходовну неједнакост у процесу економске интеграције
 Научна/уметничка област (текст): Економске науке
 Ужа научна/ Ужа уметничка област (текст): Међународна економија
 Ментор/ментор и коментор Др Ненад Станишић, ментор

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме и име кандидата: Тијана Тубић Ћурчић
 Назив завршеног факултета: Економски факултет у Крагујевцу
 Одсек, група, смер: Финансије, берзе и банкарство
 Година дипломирања: 2012
 Назив студијског програма докторских академских студија: Економија
 Научна/уметничка област: Економске науке
 Датум одобравања теме: 14.10.2020.
 Факултет и место: Економски факултет Универзитета у Крагујевцу
 Назив и седиште организације у којој је кандидат запослен: Економски факултет Универзитета у Крагујевцу
 Радно место: Асистент

ПОТВРЂУЈЕМО ДА КАНДИДАТ ИСПУЊАВА УСЛОВЕ УТВРЂЕНЕ ЧЛ. _____ ЗАКОНА О ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ И ЧЛ. _____ СТАТУТА УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ

У прилогу вам достављамо:

- Извештај комисије о оцени урађене докторске дисертације/докторског уметничког пројекта;
- Одлуку Научно-наставног већа Економског факултета у Крагујевцу о прихватању извештаја комисије о оцени урађене докторске дисертације/докторског уметничког пројекта;
- Потпуни извештај о провери оригиналности докторске дисертације односно докторског уметничког пројекта и
- Оцену ментора о извештају о провери оригиналности докторске дисертације односно докторског уметничког пројекта

01.07.2022
 (место и датум)

ДЕКАН